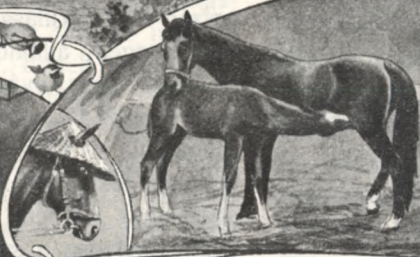

ÁLLATVÉDELLEM

◦◦◦ A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE ◦◦◦

◦◦ KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN ◦◦

IX., Ernő-utca 11-13. sz. Telefon 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnomását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. || Előfizetési ára 1 évre 2 korona

III. ÉVFOLYAM

1906. JUNIUS

∴ 6. SZÁM ∴

Az állatok jogai és az embernek kötelességei az állatok iránt.

VI. A divat.

Az állatok igazságtalan és szükségtelen üldözéséről elmondottak kapcsán külön megemlítendőnek találom a madarak, kiváltképpen pedig az u. n. apró madarak, az éneklők üldözését, azt az irtó és állandó hadjáratot, melyet az emberiség a természet legkevesebb teremtményei, az emberiség leghűbb és legértékesebb szövetségesei, a káros rovarok milliárdjait pusztító madarak ellen folytat.

Nem beszélünk itt lokális jelenségekről vagy kivételekről, mint pl. Olaszországról, ahol az apró madarak pusztítása más vad hiányában, ugyszólván nemzeti szenvedélylyé fajult, hanem azt az egész világra kiterjedő, a „művelt“ társadalom igényei által teremtett irtó háborút akarjuk szóvá tenni, mely a divat képében,

számtalan milliókra menő áldozatokat, a madarak egész hecatombáinak pusztulását jelenti.

Madártollak, mint ékitemények, a kérlelhetlen divat igényeinek nyomása alatt világszerte vannak alkalmazásban és gyakran csak olyan tollak, melyek élő állatokból tépettek. Egész madártestek is milliószámra lesznek szintén a divat érdekében felhasználva.

Hogy a madaraknak a divat szempontjából való öldöklése minő roppant méreteket ér el, arra néhány számbeli példát idézhetek.

Egy londoni kereskedő egyetlen megrendelésre 32.000 légykapót 80.000 vizimadarat és 800.000 pár madárszárnyat kapott. Egy párisi kereskedő egyszerre 40.000 madárra kapott megrendelést. Long-Islandról egyetlen egy alkalommal 40.000 tengeri fecske lett a divatárusoknak elküldve. Egyetlen egy londoni árverésen 404389 nyugotindiai és brazíliai, továbbá 356389 kelet-indiai madár tollazata kelt el és ezenfelül ezekre menő fácánok és paradicsommadarak. Egy francia divatárus

cég egyetlen megrendelésre 25.000 tengelice-madarat hozatott. A Milanó melletti Montegradóban egyetlen egy napon 300 kgr. sulynyi fecske lett hálókka összefogdosva. Egy másik londoni árverés alkalmával 600.000 apró madár lett eladva.

Az 1890-iki őszön egyedül Udineből a helybeli tömeges madárpusztítást és fogyasztást nem számítva, 200.000 aprómadár vitetett ki. Ugyanazon évi október hóban Bresciába 423.000 darab madár vitetett be, 100.000-el több, mint az előző év ugyanazon hónapjában. Kairó vidékén a fűrjek tömeges befogása folyton növekedik. Az 1887. évben 550.000, 1888-ban 1.235.000, 1889. évben 900.000 és 1890. év első tíz hónapjában 800.000 darab vitetett ki Anglia és Franciaországba.

Ezeket az adatokat végnélkül folytathatnók, de elég ennyi, hogy fogalmat nyerjünk arról a képtelen öldöklésről, mely jórészen a divat és részben az ingyencedés jegyében világszerte folyik.

Hangsúlyozni kívánjuk itt azt, amit bővebben bizonyítani talán fölösleges is, hogy ezért a tömeges öldöklésért a kegyetlenség vádja nem azokat a százezreket éri, akik a madarakat fogdossák és pusztítják, hanem azokat, kik ezt a szükségtelen irtóháborút divatigényeiknél fogva követelik.

A madarak tollazatát és testeit diszítési célokra követelő gyilkos divat következtében egész vidékek madárvilága pusztul el és egyes fajok teljesen kivesznek.

Ugyanaz a társadalom, a tehetős, tehát az u. n. művelt társadalom, mely oly hosszú ideig közönyösen és meggondolatlanul áldozta fel a természet legkedvesebb teremtményeit, a madarakat a divat szeszélyeinek, lassan-lassan tudatára kezd jönni annak, hogy az élőlények millióit minden szükség nélkül pusztítja.

Aból a szempontból, hogy az apró madarak a természetnek ékességei és hogy az embernek természet háztartásában, mint a káros rovarokat irtó munkatársai nélkülözhetetlenek, világszerte mozgalom indult meg abban az irányban, hogy az apró madarak megfelelő védelemben részesíttessenek. Ezeknek a mozgalmaknak legtekintélyesebbje a hasznos madaraknak nemzetközi védelmére irányul.

Ennek a mozgalomnak és az általa elért eredményeknek történetét itt bár futólagosan néhány vonással vázolni szükségesnek tartom.

A német mező- és erdőgazdákknak 1868-ban Bécsben tartott 26-ik közgyűlésének elnöksége azzal a kérelemmel fordult az osztrák-magyar közös külügyminiszterhez, hogy a mező- és erdőgazdaságra nézve hasznos ma-

darak védelmé érdekében a külföldi államokkal nemzetközi szerződéseket igyekeztek kötni.

A közös külügyminiszter úgy Ausztria, mint Magyarország földművelésügyi miniszterének meghallgatása után diplomáciai úton a külföldi államokkal tárgyalásokba bocsátkozott, melyek nyomán szükségesnek mutatkozott az, hogy tekintettel arra, hogy hasznos madaraink legnagyobb része vándormadár, mely délre vonul, a hasznos madarak nemzetközi védelmének eszméjéhez mindenekelőtt a déli államok, elsősorban pedig Olaszország hozzájárulása eszközöltetnék ki, mivel ezekben a vadszegény államokban az apró madarak vadászása és irtása, ugyszólván nemzeti szenvedélyt képez.

Hosszadalmas tárgyalások után az Osztrák-Magyar monarchia és Olaszország között a hasznos madarak védelmé tekintetében 1875. évi november hóban egy egyezmény jött létre „Nyilatkozat” (Declaration) alakjában, melyben a szerződő államok kötelezték magukat arra, hogy megfelelő törvényekkel biztosítandják saját területeiken a hasznos madarak védelmét. A „Nyilatkozat” kimondja azt, hogy a védelem mikéntjére nézve bizonyos elvek minimum gyanánt mindenestre érvényesítendők. Ilyenek pl., hogy tilos fészkeket és tojásokat elszedni, éjjel madarakra vadászni, bizonyos, tömeges fogdosásra alkalmas hálókat használni, hóval borított földön a madarakat fogdosni, bódító szerekkel kevert étkekkel pusztítani stb. A „Nyilatkozat” szerint továbbá lőfegyverrel is csak szeptember elsejétől február végeig szabad a hasznos madarakra vadászni más megengedett eszközökkel pedig csak szeptember 15-től febr. végéig. A madaraknak eladása a megjelölt időszakon kívül tilos. A tilalmak alól való kivételek csak tudományos célból engedélyezhetők. Az egyezmény továbbá kötelezte az államokat, hogy a „Nyilatkozat” értelmében teendő intézkedéseket egymással közölni fogják és hogy igyekezni fognak, hogy az egyezményhez a többi államok is hozzájáruljanak.

Ennek a nagy sikert jelentő egyezménynek alapján a bécsi közös külügyminiszter Európa többi államaival tárgyalásokba bocsátkozott abból a célból, hogy Ausztria-Magyarország és Olaszország között létrejött egyezmény nemzetközi érvényre emeltessék. Ezek a tárgyalások azonban oly, jobbára formai nehézségekbe ütköztek, hogy a várt eredmény nem volt elérhető. Közben jött 1884-ben az első nemzetközi ornithologiai kongresszus, mely Bécsben tartatott és mely behatóan tárgyalta a hasznos madarak nemzetközi védelmének kérdését. A művelt világ legelőkelőbb szakférfa napokon át tartó vitatkozásai folyamán sem tudtak egyértelmű megállapodásra jutni, úgy, hogy a kongresszus kénytelen volt

Fatio Victor, a genfi jeles tudós javaslatára kimondani azt, hogy a hasznos madarak nemzetközi védelmére nézve a legközelebbi ornithológiai kongresszus állapítson meg konkrét javaslatokat.

Ennek a határozatnak következtében a Budapesten az 1891. évben tartott II. nemzetközi ornithológiai kongresszus tárgyai közé a magyar földművelésügyi minisztérium rendelkezéséből a hasznos madarak nemzetközi védelmének kérdése is felvetetett abból a célból is, hogy a kongresszus megállapodásai irányt szolgáltatásának az évek óta folyó és függőben maradt nemzetközi tárgyalások folytatására nézve. Ennek a kérdésnek előadásával a jelen sorok írója bizatott meg.

Az előadói javaslat odairányult, hogy a II. nemzetközi ornithológiai kongresszus keresse meg a magyar földművelésügyi minisztert, hogy az osztrák földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg tegyen lépéseket aziránt, hogy a közös külügyminiszter útján valamennyi államnak egy a hasznos madarak védelmét biztosító nemzetközi egyezményhez való hozzájárulása eszközöltessék, mely egyezménynek alapjául az Ausztria-Magyarország és Olaszország között létrejött és fennvázolt „Nyilatkozat” szolgáljon. Ezt az előadói javaslatot beható vitatkozás után a kongresszus elfogadta.

Az ismét felvett tárgyalások folyamán azonban mindinkább felülkerekedtek azoknak nézetei, kik a magyar-osztrák-olasz „Nyilatkozat”-ban a hasznos madarak védelmére nézve foglalt kötelezettségeket keveselték és továbbmenő és részletesebb intézkedések kikötését sürgették. Ezen áramlat hatása alatt jött létre 1902-ik évben Párisban a hasznos madarak nemzetközi védelméről szóló egyezmény, mely madárvédelmi szempontból jóval messzebbmenő intézkedéseket foglal magában, mint a többször érintett 1876. évi „Nyilatkozat”, nevezetesen annyiban, hogy a mezőgazdaságra nézve hasznos madarak névszerint megállapított jegyzékét foglalja magában és ezeknek nemzetközi védelmet biztosítja. Csak-hogy ennek a vivmánynak az a hibája, hogy Olaszország az egyezményből magát kivonta, azok az államok pedig, melyek egyezményre léptek, u. m. Magyarország, Ausztria, Német-, Spanyol-, Francia-, Görög-, Svédország, Belgium, Portugália és Svájc jobbra olyan államok, amelyek a hasznos madarak védelmére nézve már hasonló, sőt részben továbbmenő intézkedéseket tettek.

Ilyen körülmények között körülbelül az a helyzet áll elő, hogy Európa legtöbb állama nemzetközi egyezmény útján kiméli és elősegíti az apró madarak szaporodását, hogy az olasz puskásoknak zsákmánya annál nagyobb legyen.

Ennek a ferde helyzetnek orvoslását most már csak abban kereshetjük, ha a Magyarország-Ausztria-Olaszország között 1876-ban létrejött „Nyilatkozatban” Olaszország által vállalt, de végre nem hajtott kötelezettség tényleges végrehajtás alá kerül.

Ennek érdekében az Országos Állatvédő-Egyesület már az 1905. évben a földművelésügyi miniszterhez kérvényt intézett.

Röviden említjük, hogy hazánkban Darányi Ignác dr. földművelésügyi miniszter 24.655. sz. a. 1901. évi március 18-án kelt és a mezőrendőri törvényen alapuló rendeletével 89 madárfajtának teljes és általános védelmét biztosította, mely törvényes intézkedéssel, Magyarország minden más állammal szemben a legelső helyet foglalja el. Ugyanezt mondhatjuk a Magyar Ornithológiai Központ intézményéről is, mely világhírű tudósunk, Hermann Ottó vezetése alatt szintén hatalmas előmozdítója a hasznos madarak védelmének.

A hasznos madarak védelme tekintetében fennálló intézkedéseink és intézményeink sorozatához legújabbban az 1906-ik évben a „Madarak és Fák Napjának” az ország valamennyi népiskoláiban való meghonosítása csatlakozott, mely intézményt gróf Apponyi Albert, vallás- és közoktatásügyi miniszter az Országos Állatvédő-Egyesület megokolt kérelmére 1906. április 27-én 26.120 sz. a. kelt rendeletével rendszeresítette.

Ha ezekben néhány vonásban számot adtunk arról, hogy hatóságilag mi történt a hasznos madarak védelme érdekében, úgy néhány szóval megemlékehetünk azokról a mozgalmakról is, melyek ez irányban a társadalomban magában keletkeztek.

Megemlítjük itt, hogy Németországban az 1904. évben egy nemzetközi nőszövetség alakult a madarak védelme érdekében, melynek tagjai kötelezik magukat arra, hogy a strucz kivételével madártollakat vagy madarakat ékítményre nem használnak és ilyen irányban propagandát is csinálnak.

Hasonló szövetség az Amerikai Egyesült Államokban is igen nagy eredménnyel működik.

Londonban évek óta működik egy nőkből álló egyesület, amely a madarak megoltalmazására alakult. Az egyesület elnöke Portland hercegné. A londoni előkelő társaság nemrég mozgalmat indított a kalapok madártollal való díszítésének divatja ellen, amelynek sok széptollu madár esik évenként áldozatul. Bizonyos madárfajoknak elevenen tépik ki a tollait, hogy megmaradjanak teljes frissességükben. A madárvédő-társaság az 1906. év elején tartott ülésén az elnöknő felolvasta Alexandra királyné levelét. A királyné a madarak barátjának jelenti ki magát levelében és azt az

óhajtását fejezi ki, hogy a madártollas kalapok divatjának mindörökre vége szakadjon. A királyné óhajtása az angol előkelő társaság hölgyeire nézve parancs s a nagyvilági nők példáját csakhamar követik majd a többi osztályok is.

Az említett eseménnyel látszólag összefüggésben áll a lapoknak az a hire, mely szerint 1906. év tavaszán a Hyde-parkban, mely London egyik legszebb és legnagyobb parkja, az angol előkelő nők a kalapjaikon nem csinált virágot, hanem élő virágokat viseltek az egzotikustól a legegyszerűbbig. A gazdagok elkezdik az orchideánál és végzik az egzotikus virággal, a kevésbé tehetősebbek meg naponta új rózsákkal, szegfűkkel vagy egyéb egyszerű virággal díszítik kalapjaikat.

Íme az állatok üldözéséről szóló elmélkedéseink egy olyan fejezete, melybe egy jobb jövő reményének hajnala veti sugarait.

Máday Izidor.

Vadászat és állatvédelem.

Irta: Sólyom.

Világszerte makacsul meggyökeresedett tévhit az, hogy az állatvédelem s a vadászat egymással homlok-egyenest ellenkező utakon haladnak. Daczára annak, hogy az államok törvényhozása a vadászattal, mint jelentős gazdasági faktorról számol, s azt a társadalom egy számottevő része, idealizált olyan lelki bátorságot fejlesztő, testedző foglalkozási ágként méltányolja, melyet az emberi kultúra zászlóvivői közül nagynevű szobrászok, festőművészek, klasszikus írók, természettudósok megörökítésre méltónak ítéltek, az emberiség nagy része, a vadat űző vadászemberben nem vadat védőt és oltalmazót, hanem állatot gyilkoló szörnyeteket lát. Ilyen szempontból a mérsárosokat vagy a háztartások szárnyasait öldösöket is, tulajdonképpen egy kalap alá kel-
lene vonnunk.

A vadászat jelszava kulturállamokszerte egy olyan nemes törekvés érvényesítése, mely a vadat védeni, óvni és kimélni hivatott. Ez egyben a vadászat kimondott célja s rendeltetése is; hiszen a vadász csak úgy s csupán akkor fog vadászni, midőn azt a törvény megengedi, előírja; egyben pedig, meg nem feledkezik soha arról, hogy az erdők, mezők, lég és vizek teremtményeiben a nagy természetet kell áldania s benne a Teremtőnek hálaival adóznia!

A hivatása tudatában élő vadász soha meg nem feledkezik arról, hogy mivel tartozik az állatvédelemnek mindannyiszor, midőn fegyverrel kezében vadászatra indul. Mindemellett az előítéleteket, a melyek a vadást, mint az állatvédelem vélt ellenét méltatlanul érik, vajmi nehéz elhárítani; hiszen ennek oka egyrészt a vadászokban is kereshető, kik közt, sajnos, csak úgy akad hivatása magaslatától távolálló egyéniség, mint akad

az emberi társadalom bármelyik foglalkozási ágának körében.

Ellenfeleink legmérgeesebb nyilai a következők: nem védjük a vadat, hanem gyilkoljuk; nem tekintjük magasabb szempontból a vadászatot, hanem csak durva, nyers mulatságnak; nem is vagyunk hivatásos vadászok, hiszen a vadászat nem is hivatás, csupán palástolt lustálkodás, melylyel egy dologkerülő pályát eléje tesszünk egyéb nehéz munkát igénylő foglalkozásnak. Végezetül ellenfeleink azzal is ránk förmednek, hogy az ebek idomításával állatkinzást gyakorlunk stb.

Az állatok valamennyije egykor vad volt; az ősember nem volt egyéb, mint ősvadász; ez az ősvadász az állatvilágot jó bánásmóddal ősrégi idők óta magához szoktatgatta, megszelidítette. Azzal, hogy gondozásba, ellátásba vette őket, azok egyben szolgálatába is szegődtek. Az állatvilág, hasznothajtó utain csak viszonozza azt, a mit az emberiség érte tesz. A jelenkor vadászembere, még ki is szélesbíti azt az utat, melyet az ősember a háziállatokká vált állatok javára kiegyengetve kijelölt, mert ma már védelmébe, oltalmába veszi azokat az állatokat is, melyekből úgyszólván haszna sincs; legalább nem oly mértékben, mint a háziállatok révén. Ugyan ki vette védelmébe még csak a múlt század derekán is Európaszerte a szelid, kecses agancsosnépet, a kedélyes sörtevadat, a földkereken mindenütt s mindenkitől üldözött nyúlnepet; ki tartja s vette oltalmába az erdők-mezőket pusztulásuk elől megóvó éneklő szárnyasok hadát, ha nem a vadász, a ki első sorban hivatott is erre s ki e hivatásának ma már Európaszerte, — hála a törvényhozások idevágó intézkedéseinek, — teljesen meg is felel. Ám nemcsak Európában, hanem a kultúra egyik-másik ágában bennünket túlszárnyaló amerikai államokban is, a vadvédelem immár ideális magaslatokig jutott. Sőt tovább megyek, a vadvédelem kiterjeszkedett a sötét világrészre, Afrikára is. Az Afrikának vadvédelmet biztosító londoni kongresszus, melyben elsőrangú szakemberek körében ott találtunk nem egy hirneves Afrikatutatót is, ma már messzemenő védelmet biztosított Afrika vadainak is. A kongresszus határozatainak érvényre emelését s végrehajtását, az Afrikában rengeteg gyarmataik révén érdekelt hatalmasságok magukévá tették s ma Nagybritánia, Franciaország, Németország, Portugalia és Belgium, mint Afrikában leginkább érdekelt hatalmasságok, messzemenő védelemben részesítik e rengeteg világrész vadállományát. A védelmi intézkedések még az exportra is kiterjeszkednek; így csak példaként említem, hogy bizonyos életkoron alul levő vadfajok trofeáit a kikötő-állomásokon hajóra rakni, eldobás terhe alatt tilos.

A kongresszuson résztvevő hatalmak képviselőinek túlnyomó része gyakorlati vadászember lévén, Afrika vadvédelmét úgyszólván a vadászoknak köszönheti, kik első sorban vadvédők s csak másodsorban voltak vadászok.

Hogy az elfoglultság, sőt rosszakarát, melylyel a vadászember, mint állatölő és állatkinzó felül vélekednek, még ma is mély gyökeret ver a társadalom széles rétegeiben, annak okát, nemcsak a már elősoroltakban, hanem abban a körülményben is kell keresnünk, hogy

részben a vadászliteratura is, a legtöbb nemzetnél, még zsengebb korát éli s némi kivétellel korántsem áll a népszerűség ama magaslatán, melyet az az állatvédelem szempontjából elfoglalni s betölteni hivatott volna. Ennek oka nem annyira a szakírók hiánya, vagy a szaklapok hézagosságában keresendő, hiszen jeles szakíró s kitűnően megszerkesztett szakközlöny s szakmunka Európaszerte számos akad, hanem inkább maga a nagyközönség az, mely a vadászatot érintő irodalommal nem törődik s így az abban közlőtteket, legyenek bár a legüdvösebbek is, figyelmen kívül hagyja egyszerűen azért, mivel az ilyesmi „unalmas“ olvasmány. Igaz, senkire se oktrojálható az, hogy minő olvasmányt válasszon magának. Am mindenesetre, a vadászok működési köreit nem ösmerő rétegektől legalább annyi elvárható, hogy a vadvédelmet minden vonalon szem előtt tartó vadászember felett ne gyakoroljanak lesújtó kritikát akkor, midőn még az idevágó szakmunkák iránya felől sincsenek tájékozva.

Az emberiség egy számottevő rétegét 24 óra alatt a megrögzöttől eltérő véleményre vezetni, meddő igyekezet lenne; annyit azonban mégis elvárhatnánk az állatvédelmet másként elősmerő, sőt talán hangoztató attól a közönségtől, mely a vadászban vadölőt s nem vadvédőt lát, hogy legalább tartózkodjék az igazságtalan s egyben illetéktelen bírálattól.

Ezek a inesszemenő „jóakarók“ talán tartózkodhatnának a hűseledelektől is; ne járjanak fogatokon, ne inyenczkedjenek azzal is, hogy vadpecsenyéket fogyasztanak; ne viseljenek drága prémeiket, főként pedig tartózkodjanak szerencsétlen szárnyasok drága tollazatu mumiáit kalapdíszül odatűzni, a pelyhet pedig agynemüként használni. Miért ékítik termeiket agancsneműekkel, miért használnak butorzatult vagy díszkönyvtárakban bördísz stb. Jobb ha nem örvendeznek a fölött sem, hogy egy-egy körvadászaton 8000 darab nyúl kerül terítékre, 10,000 darab fogoly pedig aggatóra; miért kívánják a vadpiaczu nyújtotta mesés nyereségüket pénztáiraikba helyezni?!

Ha mindezekben ők teljes abstinenciával fognak előljárni, akkor elértük az állatvédelem legideálisabb magaslatait; ám egyben aztán vigyázzunk, hogy a fenevadak, ragadozók és paraziták, az emberiség existenciális köreit meg ne semmisítsék.

AKadnak a vadat védő vadászember ellenei közt olyanok is, kik azzal állanak elő, hogy a vadász nem képes az állatvédelem kellő magaslatára emelkedni, hiszen hiányzik ehhez — az öldöklési hajlamról nem is szólva — kellő tudása és műveltsége! Szerintük, különösen a hivatásos vadászok, Európaszerte, a kvalifikációnak oly alacsony fokán állanak, hogy a vadvédelem s általában állatvédelem felől, úgyszólván fogalmuk sincs. Úgy hiszem, az ilyesmivel előhozakodók megfeledkeznek arról, hogy a hivatásos vadászok túlnyomó része tudományos egyetemekkel egyenrangú főiskolákat, erdészeti akadémiát végzett egyben erdész szakemberek. Tényleg, a hivatásos vadászok zöme, ezekből szokott kikerülni. Nos, a hol ezek az ügy élén állanak, tudnivaló, hogy alantasaik: a vadörök, erdőörök és egyebek, tudori diploma nélkül is valamennyien mint fölesküdtött

közegek, az állatvédelem jelentősége és kötelességei felől, Európaszerte tájékozottak lesznek.

A hivatásos vadászokon kívül talán szükségtelen azokat a vadászembereket is sorompóba hívnom, kik mint egyes uradalmak s vadászterületek tulajdonosai, maguk már társadalmi előkelő pozíciójuknál fogva tisztában vannak a vadászterületek s általában az állatvilág védelmi szempontjaival.

Tagadhatlan, hogy a vadászemberek közt is akad olyan, ki nem áll feladata magaslatán; nem, különösen vadvédelmi téren. Am éppen az idevágó intézkedések feladata a sebeket gyógyítani ott, a hol azok elmérgesednek. Ezzel persze nemcsak a vadászat van így, hanem bármelyik egyéb foglalkozási ág.

A vadászat célja és rendeltetése ma inkább mint valaha, a vadállomány fejlesztése, oltalmazása, világszerte.

Ha nem ez volna kimondott ideális végcélja, földtekénk vadállománya már rég kipusztult volna, vagy legalább is nagyrészen már a pusztulás örvényszélén állana.

A ki a vadászat rendeltetésével tisztában van, az nem fogja a vad- és illetőleg állatvédelem legnemesebb intencióit a vadász elől elvitatni. Persze, a míg majdan minden vonalon a kellő intézkedések érvényesülni fognak, korszakok hosszú sorozatára lesz szükség! A kulturállamok Európaszerte sem egyforma kulturállamok még; mindamellett a haladás minden vonalon észlelhető, így pl. olyan államok, mint Szerbia is, nem oly rég meghozott vadásztörvényükben, szigorúan tiltják úgy az állatok mérgezését, mint az odukban s föld alatt lakó állatok kinokat okozó fojtogatását füsttel, gázneműekkel stb.

A mai modern fegyvertechnika eszközei, úgy a kártékony ragadozókat törbeejtő csapdászervezetek is, valamennyien olyan gyártmányok, melyek az állatokat a kintől, a gyötrődéstől tüstént megszabadíthatják. E tekintetben a multakhoz képest nagyot haladt immár az állatvédelem a vadászszközök terén is.

Ne feledjük, hogy a vadász ma már a ragadozóknál is respektálni szokta a poczkost, a vemhest, a költés munkájával foglalatokodót, s a vadászat magasabb szempontjából kiindulva, kimél akkor is, midőn a törvény őt a kimélet alól feloldozza.

Nem szólok azokról, kik a vadászatot kizárólag sportszempontból üzik; ezek kedvtelését, azokkal szemben védelembe venni, kik a vadásztól az állatvédelem intencióit elvitatni akarnák, céltalan igyekezet volna.

A vadász hivatása ama csodás egyensúly betartása fölött örködni, melyet a természet a maga háztartásában állatvilágánál oly bölcsen beosztott s melyet az állatok céltalan üldözésével, irtásával sokan oly balga módon megzavarni igyekeztek s igyekeznek még ma is.

E téren érvényesül a vadász hivatása a legszebben, még pedig ott, a hol a védelem s a vadpusztítás körei, adott szigoru határvonalai keretében, a természet utmutatásai szerint mindenkor megszabvák. A vadászember nem más, mint vadat gondozó, óvó, kimélő faktor, hiszen másként az állatvilágban, ha a vadász a veszedelmeket el nem háritaná, meg nem szünnének a legborzalmasabb létküzdelmek szakadatlan harczi. A vadászember a természet kezében csak végrehajtó

közegként szerepel; bölcs belátással végzett ebbeli feladatainál, a pusztítást nyomon követi, az ennél jelentősebb védelem, melynek minél messzebbmenő betartásáról a vadász soha megfeledezni nem fog!

IRODALOM.

„Néma szenvedők.“ Az állatvédelem érdekében írta Dr. Horváth Kornél. Grimm Gusztáv kiadása Budapest. 1906.

Egy rövid, 20 oldalra terjedő füzetke fekszik előtünk, de amily rövid, épp oly tartalmas és figyelemreméltó. A szerző, aki tudományosan művelt, magas színvonalon álló írónak mutatja be magát, ebben a kis munkában nemes hévvel, ész és szivsgalta nyomós érvekkel küzd az állatvédelmi eszmék terjedéséért. Ez a röpirat részben egy komoly vádbeszéd az emberek közönye és könnyelmű kegyetlenkedése ellen, részben pedig egy fényes, mondhatni ellentállhatatlan hatású védőbeszéd az állatok és azok jogai mellett. A munkának jellegét szerzőnek ezekkel a szavaival tüntethetjük ki legjobban: „Minden ember annyit ér, a mennyi szeretet lakozik benne.“

A szerző sikra száll az állatok jogaiért és többek között azt mondja, hogy „kétségbevonhatatlan tény, hogy az állatnak is, mint minden élőlénynek, mely tudta és akarat nélkül jelenik meg az élet küzdterén, bizonyos jogai vannak. A magasabb szellemi élet: az ész, nem tekinthető a jogképesség szakszerű és kizárólagos előfeltételének, mert hisz az elmebetegeknek, a hülyéknek is vannak jogaik, sőt ezek bizonyos tekintetben — beszámíthatatlanságuk révén — előjogokat is élveznek s nagyobb védelemben részesülnek, mint az épelméjűek, mert magukat védelmezni nem tudják.“

Megszívlelendőknek tartjuk a szerzőnek következő szavait is: „A humanizmus és a modern szociológia eszméje mindenkor a védelemben nyert kifejezést. A fajvédelem egészséges ösztönéből fakadó gyermekvédelem után a civilizáció szelid hájtásaként szükségképpen az állatvédelemnek kellett következnie. Ebből a tételtől kiindulva a szerző számbeli adatokkal arra utal, hogy előrehaladottabb államokban az állatvédő-egyesületek száma százakra megy.

Nem folytatjuk az idézeteket, mert ha mindazt, ami figyelemreméltó, szép és nemes ebben a röpiratban idézni akarnánk, akkor bizvást reprodukálhatók az egészét. Szorítkozunk tehát arra, hogy felhívjuk minden állatvédő- és emberbarát figyelmét erre a röpiratra abban a meggyőződésben, hogy ez a munkát meggyőző erejével és minden sorának lelkes, hangulatteljes tartalmával egy hatalmas eszköz lehet arra, hogy a nagyközönségben az állatvédelemnek sok és lelkes híveket szerezzen.

Egyesületi hírek.

Országos Állatvédő Egyesület.

Az Országos Állatvédő Egyesület 1906. május 29-én marosi Máday Izidor ny. miniszteri tanácsos elnökelete alatt választmányi ülést tartott. Jelen voltak: Herman Ottó tb. elnök, Grimm Gusztáv ügyv. alelnök, dr. Szalkay Gyula tb. alelnök, Battonyai Ödönné, Grimm Gusztávné, özv. Hangl Józsefné, özv. Kolosváry Károlyné, dr. König Henrikné, Krizbay Mária, Párducz Erzsébet, özv. Schmidt Miklósné, özv. Szabó Lászlóné, Battonyai Ödön, Fein Dávid, Fülel Sz. Lajos, dr. König Henrik, dr. Mariska István, Nagy Jenő, Rothmann Jakab, dr. Stern Adolf, Szeőke Béla választmányi tagok; Herman Ottóné, Honécz Margit, özv. Párducz Sándorné tagok; Franke Ágost titkár és Hänslér Károly jegyző.

Az elnök megnyitó szavai után, melyben Herman Ottó tb. elnököt üdvözli, mint a „Madarak és Fák napja“ meghonosításának kezdeményezőjét, a titkár olvasta fel jelentését, melyben a „Madarak és Fák napja“ intézményt és az egyesületnek az intézmény meghonosítása körül kifejtett fáradozását röviden így ismerteti:

„Az 1900-ban tartott közgyűlésünkön Herman Ottó, az egyesület tb. elnöke, határozati javaslatot nyújtott be, hogy az egyesület kébeléből egy huszonegy tagból álló bizottságot küldjön ki, hogy az, — amerikai mintára támaszkodva, — a „Madarak napja és a Fák napja“ intézmény behozatalára vonatkozó javaslatot készítsen s azt a választmányának intézkedés végett bemutassa.

A huszonegyes bizottság kiküldetett, de sajnos, szeretett elnökünk betegsége folytán és a kellemetlen politikai zavarok miatt nem történt intézkedés, míg elnökünk felépülvén, most maga vette kezébe az ügyet s az állatvédő egyesület felterjesztéssel egyenesen a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez fordult a „Madarak és Fák napja“ elrendelése tárgyában. Egyben felkértük a Magyar Ornithologiai központot és a selyemtenyésztési miniszteri meghatalmazottat, hogy kérvényünket támogassa. Kérésünknek eleget téve a Magyar Ornith. Központ a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, a selyemtenyésztési miniszteri meghatalmazott pedig a földművelésügyi miniszterhez intézett felterjesztésében kérvényünket melegen támogatta.

Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter méltányolva kérelmünket, 26,120. sz. a. kelt körrendeletével elrendelte a „Madarak és Fák napja“ intézményének behozatalát, mit az egyesület felterjesztésben köszönt meg.

Az Orsz. Állatvédő Egyesület pályázatot fog hirdetni a Madarak napján tartandó előadások írására s a beérkező pályamunkákat a Magyar Ornith. Központ fogja megbírálani.“

A titkár jelenti továbbá, hogy az 1905/6. évi Gyermeknapjáról eladott 30,527 példány után az Eötvös-alapnak a terjesztésért 20%-ot, vagyis 610 K 54 fillért juttatott. Tekintve, hogy a Gyermeknapjáról az idén először adatott pénzért, az eredmény igen szépnek mondható. Végül jelenti, hogy a mentőkocsi sebesült állatok számára az utolsó választmányi ülés óta 25-ször vonult ki.

A választmány a titkár jelentését tudomásul vette.

A pénztári jelentést 65,563 K 78 fillér vagyonról és 4328 K 97 fillér forgalomról, a felügyelői jelentést 208 eljárásról s a taglétszámról szóló jelentést 120 alapító és 1709 rendes tagról a választmány tudomásul veszi.

A titkár bemutatja Fodor Árpád, a Szentgotthárdi Állatvédő Egyesület alelnökének két indítványát. Az első, hogy az egyesület irassa meg 25 éves történetét és adjon ki oly művet, mely az egész állatvédelmet felkarolja, a választmány csak oly mértékben fogadja el, hogy az egyesület 25 éves története az Évkönyvben adassék ki. A második, hogy az egyesület a vidéken nagyobb tevékenységet fejtsen ki, a választmány tudomásul veszi, mert az egyesület eddig is ilyen irányu tevékenységet fejtette ki.

Herman Ottó tb. elnök indítványozza, hogy küldöttség menjen a vallás- és közoktatásügyi és a földművelésügyi miniszterekhez, hogy a „Madarak és Fák napja“-nak meghonosítása érdekében teendő intézkedések, u. m. utmutatások, minta-előadások, kézikönyvek, jutalomdíjak stb. támogatása iránt a nevezett miniszterek jóakarátát kikérje. A választmány az indítványt nagy lelkesedéssel elfogadta s a küldöttség vezetésére Herman Ottó tb. elnököt kérte fel.

Végül Fülel Sz. Lajos választmányi tag mond néhány köszönő szót Herman Ottónak és az elnöknek a „Madarak és Fák napja“-nak meghonosítása körül kifejtett fáradozásukért. — Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

A Kőszegi Állatvédő Egyesület közgyűlése.

Május hó 29-én d. u. 4. órakor tartotta a K. Á. E. tagjainak élénk érdeklődése mellett, a városháza tanácsstermében IV. évi rendes közgyűlését.

A gyűlés lefolyásáról a következőkben számolunk be. Chernel István az egyesület nagynevű elnöke, magas színvonalon álló, tartalmas megnyitó beszédében a következőkben emlékszik meg azokról a mozzanatokról, melyek a lefolyt évben az állatvédelem s kivált a madárvédelem terén leginkább kidomborodnak.

A mint ismeretes, a madarak oltalma ügyében két egymástól elágazó ösvényen kell küzdenünk, más szóval kétféle irányban törekszünk biztosítani madaraink számának öregebitését, *helyi és nemzetközi tevékenységgel.*

A helyi tevékenység csupán azon fajok megvédése érdekében kecsegtet sikerrel, melyek egész éven át nálunk maradnak; a nemzetközi mozgalom ellenben felöleli azokat a fajokat is, melyek költözők, vagyis az év bizonyos szakában vannak csak nálunk, mások idegen országok területén tartózkodnak, tehát ilyenkor kikerülnek gondoskodásunk köréből. Ezeket tudva igen természetes, hogy hathatós működést a költözők madarak oltalma érdekében csakis akkor fejthetünk ki, ha ez iránt a különböző államok kormányai egymással megegyezően és egységesen járnak el. Mert hiába védjük mi pl. a fülemülét Magyarországon területén addig míg nálunk tartózkodik, ha ősszel mikor elvonul tőlünk, az olaszok kényük kedvük szerint pusztítják. Ez okból csak úgy remélhetünk igazában általános sikert a madárvédelem kérdésében, ha valamennyi állam, mely itt számba jöhet, ierszerűen, közös megállapodás nyomán jár el. Erre nézve már nevezetes lépések történtek. Az eddig tartott ornith. kongresszusoknak mindenkor elsőrangú feladatai közé tartozott e kérdés megvitatása és eldöntése kivált az 1891-ben Budapesten, majd 1900-ban Párisban tartott kongresszusok s az ezek nyomán keletkezett párisi egyezmény, melyhez Európa legtöbb állama hozzájárult, nagy haladást mutatnak s csak Olaszország, Oroszország és Anglia nem írták alá e convenciót, melynek alapeszméje a költözők madarak megvédése, fogásuknak, vadászatuknak korlátozása és eltiltása. Remélhető, hogy ez államok csökkönyössége is nem sokára megtörik s a jelen után ítélve ott is helyes belátás fog tért hódítani.

A mult év júniusában ült össze Londonban a IV. nemzetközi ornith. kongresszus, melyen a magyar állam képviselőiben elnök is részt vett s a madárvédelmi osztály egyik titkáráként működött. A nemzetközi madárvédelem ügyében ez a kongresszus inkább csak a helyi momentumok ügyét sorolta fel s a kivészés veszedelmében forgó madarak ügyével foglalkozott, de a Dél-Európában divatos madár-fogdosás megszüntetése dolgában érdemlegesen mit sem tett, mert az olasz delegátusok közönyösen viselkedtek.

Általános volt a felfogás, hogy tenni kell valamit s az olaszok is kifejezték ama nézetüket, hogy a mennyiben a nevelés és felvilágosítás után náluk a nép köztudata helyesebb felfogásnak enged, — hogy nem lát abban a madárban köztáplálékot, — megváltoznak a viszonyok, csak idő kérdése tehát, hogy ez az évtizede huzódó kényes kérdés végre valahára kedvező értelemben megoldódik.

A helyes eszmének idejekorán elhíntése és beleplárlása a fogékony gyermeki lélekbe a legbiztosabb útja, módja annak, hogy az állat- s madárvédelem ügye diadalt arasson.

Ez a finom érzés és fenkölt gondolkodás vezette közoktatásügyünk vezérét Apponyi Albert gróf ő nagyméltóságát is akkor, a midőn apr. 27. kelt 26120 számú kör-

rendeletében valamennyi kir. tanfelügyelőséget, egyházi halóságot, közigazgatási bizottságot utasított a „madarak és fák napja“ intézményének meghonosítására. Ennek az ügynek ethikai s közgazdasági jelentőségét minden gondolkodó ember átláthatja. Észak-Amerikában 1893-ban Babcoch tanár vetette föl ez eszmét s azóta már áldásos gyümölcsöket termelt.

Elnök 1899-ben megjelent „Magyarország madarai“ c. művében felhívja a közfigyelmet e szép és üdvös dologra s ez indította Herman Ottót, hogy az anyaegyesület 1900. február havában tartott közgyűlésén annak meghonosítását indítványozza, az anyaegyesület fölterjesztésének eredménye az említett körrendelet.

Egyesületünk volt az első Európában, kik valóságban meg is tartottuk a madarak napját. Egy-két év óta Angliában is szélében megtartják az iskolában a „madarak napját“ s hisszük, hogy a többi művelt állam is utánozni fog bennünket. A mi egyesületünk tagjait valóban lelki öröm töltötte el, mikor ezt az eredményt elérhette és mindenkor meglepődéssel gondolhatunk arra, hogy az állatvédelem ügyének ilyen mérhetlen jelentőségű mozgalma a mi szerény körünkől indult ki földrétgünkön.

Méltatva Apponyi Albert gróf vallás- és közokt. ügyi minister ez irányu érdemeit, indítványozza, hogy az egyesület üdvözölje és köszönetét fejezze ki.

Élénk éljenzéssel honorálta a közgyűlés elnököt szép megnyitójáért s indítványát lelkesedéssel tette magáévé.

Tolnay János egyes. titkár olvasta fel azután terjedelmes évi jelentését, mely röviden összefoglalva a következő: örömmel konstatálja, hogy az egyesület működése nem meddő, hasznos madaraink számban tetemesen gyarapodtak. Védelmi eljárásunk ezuttal is az volt: *etették őket, mikor szükséget szenvedtek, a kultúra nyomán pusztuló természetes fészkelő helyeiket mesterségeseket pótlottak, oltalmazva lelketlen s balga emberek pusztítása ellen.*

Szólt a mult évi közgyűlésen történt tisztikar választásról, megemlékezett az egyesület elhunyt tagjairól s örömmel üdvözölte az újonnan érkezöket.

Van az egyesületnek jelenleg 7 tiszteletbeli, 18 alapító-, 7 család és 138 rendes tagja.

Elintéztetett 74 ügydarab.

A télviz idején szilárd madárkák 65 helyen felállított etetőben találtak terített asztalra — s a zord napokban volt etető hol 80—100 madár is evett naponta. Nemcsak élelemmel látta el az egyesület madarainkat, de otthont is nyújtott és ma már több mint 500 mesterséges odú szolgál lakásul nekik. A választmány határozatából tagjaink 2 fészkelőt kapnak ingyen, ezeket az egyesület fel is függeszti. — Sajnos kevesen kértek.

Az egyesület kifüggesztetett: alreálisk. 10. db.-ot, a hercegi várkertben 5 db.-ot, erdőmester kertjében 7 drbot, Széchenyi-téren 7 drbot, Szent-Benedekrend kertjében 10 drb.-ot.

Küldött az egyesület vidékre 214 db.-ot, helyben szétosztott 64 db.-ot.

Egyesületi elnökünk Häuffel helybeli cserepesnél saját tervezetű levehető fedéllel ellátott fészkelőt készítettet, a melyek igen beváltak, a kifüggesztés utáni napon már szenczinege ütött azokban tanyát.

Fészkelő készlet volt a mult év végén 451 db fából,
15 „ cserépből,
Maradt az idén készlet 173 „ fából,
20 „ cserépből.

Ily. Kühnel Márton egyesületünk tagja Kárászton (Baranya m.) kormány támogatással megalapította az „Első magyar fészkelő gyárat“, hol tökéletes fészkelőket készítenek, miről az ornith. központ kezeskedik, melynek uta-

sítása nyomán, valamint elnökünk utasításának s tapasztalatainak számbevételével készülnek.

Egyesületünk első helyen áll a gyakorlati madárvédelem terén. Fennállása óta Magyarország 36 megyéjének 90 községében 2074 db, Horvátországba 55, Ausztriába 26 db fészkelőt küldött.

Az állatoltalom tekintetében nagy körültekintéssel járt el. Az iskolák ifjúságának figyelmét felhívta az állatoltalomra s közöttük 290 drb gyermeknaptárt osztott ki ingyen. Fölkereste az egyesület a rendőrhatalóságot, a baromiak elárulásánál szokásos embertelen bánásmód megszüntetésére (guzsba kötött lábánál való czipelés, szárnyainál fogva való hordás stb.)

Néhány esetben feljelentéssel is élt botrányos állatkinrásért.

Egyesületünk megbízása folytán írta meg Kukuljevič József egy. l. b. tagja „Magyarország madárvédelmének története...“ c. munkáját. Az Ornlh. központ Csörgey Titusz „Utmutató a mesterséges fészkek odvak alkalmazásához“ c. munkáját 50 példányban küldte meg az egyesületnek.

Az „Állatvédelem“ c. lapot az egylet választmányi tagjai, kávéházak, körök, ingyen kapják.

Az ország számos vidékéről fordultak az egyesülethez utmutatásért s az egyesület mindenkor készséggel nyújtott segédkezet hasonló egyesületek létesítéséhez.

Jelentését azzal az óhajjal fejezte be a titkár, vajha átéreznék szerte e hazában a gyakorlati madárvédelem

fontosságát s karolnák föl ez ügyet úgy mint az azt megérdemli.

Wölfel József egyes. pénztáros tette meg jelentését, a melyből kitűnt, hogy az egyesület pénztári maradványa 925 K 49 f. összehasonlítva az első év eredményével 333 K 48 f. közel háromszor akkora.

A felmentvény megadása után megválasztották újból számvizsgálóként dr. Dreiszker József, Roth Jenő, Waisbecker Ede uraf. Jandrisevits Péter rohongi káplán igen életre való indítvánnyal állott elő. — Az állatoltalom eredményesebbé tétele érdekében az ifjúság kebelében „Gyermek állatvédő egyletek“-nek alapítását tartja célszerűnek, ő már alapított is egyet, mely igen szépen működik. Kapcsolatban ezzel a figyelmeztető táblák készítését ajánlja, a melyek ébren tartják a figyelmet a hasznos állatok oltalmazására.

Szólt még az erőteljes majomtáncoltatók megrendszabályozása s a Flóbert fegyverek tartásának megszigorítása ügyében.

A fenti indítvánnyal kapcsolatban Kincs István ajánlja, hogy a tanítóképzők, szemináriumok kerestessenek meg az irányban, hogy ismertessék meg a hallgatósággal a madár-oltalom eszméjét és módját, hogy így ezek kikerülve ez ügy apostolai legyenek.

Az indítványok a választmányának adatnak ki.

Ezzel az ülés az elnök éltetésével véget ért.

Felolós szerkesztő: Dr. KUKULJEVIČ JÓZSEF.

Cyphers Incubator Társaság Buffalo

(Amerika)

A világ legnagyobb

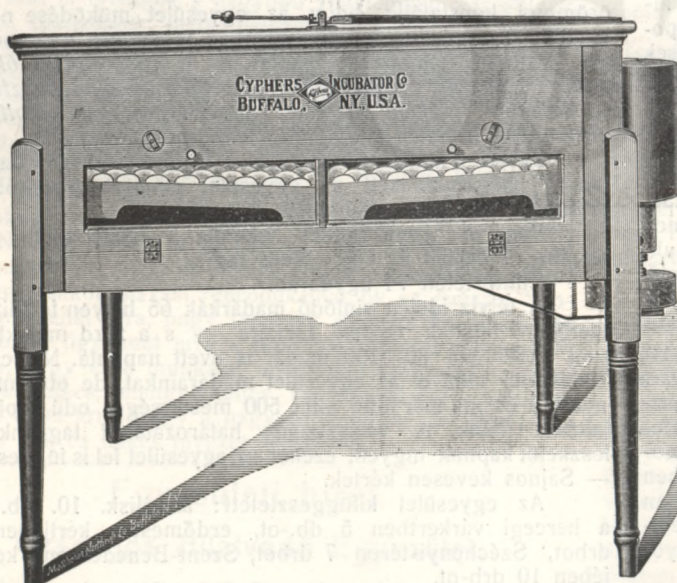
baromfi-keltető-gép gyára.

Tíz év alatt több mint 100.000 darab gépet szállított a gyár mind az öt világrészbe.

Kizárólagos vezérképviselőség Magyarország részére Szövetkezetünknel.

A keltető-gép előnye:

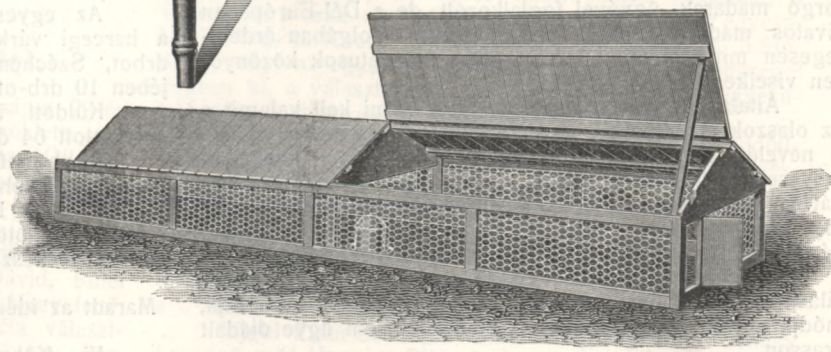
1. Hogy bármikor, tehát éppen olyan időben, mikor a fiatal baromfinak magas ára van, állíthatunk elő piaczképes árut.
2. Nincs annyi veszélyesség a géppel, mint a kotló etetésével és tisztántartásával.
3. A gép megbízhatóbb mint a kotló, mert nem hagyja el a tojásokat.

A „Farbwerke Hoechst“ cég Galloserin baromfi choleraszéruma

Kovács-féle „Unicum“ tyukcsapófészkek kizárólagosan. Továbbá baromfi-udvarok, telepek berendezése valamint az összes cikkek a baromfi-tenyésztéshez, ugyszintén a Fattinger húsrostos baromfi eledele és az erőtakarmánygyár orpington melasse rovar és húsrostos baromfi-takarmánya legújatosabban beszerezhetők a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉ-nél Budapest, V. Alkotmány-u. 31.

ÁLLATVÉDELEM

○○○ A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE ○○○

○○ KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN ○○

IX., Ernő-utca 11—13. sz. Telefon 85—12.

Ezen lap közleményeinek utánnymását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. || Előfizetési ára 1 évre 2 korona

III. ÉVFOLYAM

1906. JULIUS

.. 7. SZÁM ..

Dr. Verédy Károly †

Súlyos veszteség érte az Országos Állatvédő Egyesületet dr. Verédy Károly királyi tanfelügyelő e hó 4-én történt hirtelen elhalálása alkalmából. Egyesületünk elvesztette egykori elnökét, ki 1891—1899-ig a legnagyobb odaadással vezette az egyesület ügyeit. Az ő elnöksége idejére esett a XII. nemzetközi állatvédő kongresszus is, melyet Budapesten, 1896-ban, július hó 18—21-ig tartottak meg, melynek üléseit mindvégig ő vezette. Kiváló érdeme volt az elhunynak, hogy ő vitte be az állatvédelem eszméit a tanítói karba és lendítette fel azok

körében, akik a legnagyobb szolgálatot tehetik az ügynek.

Ezen odaadó munkálkodását az egyesület méltóképp meg is hálálta, amennyiben az elnöki állástól való megválásakor díszelnökének választotta meg.

Egyesületünk az elhunyt ravatalára koszorút helyezett, a temetésen küldöttségileg képviseltette magát és az elnök részvétiratot intézett az elhunyt özvegyéhez. Mélyen érzett részvétünknek ez úton is kifejezést adunk.

Áldás, békesség legyen vele.